

FORMAREA CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE – IMPERATIV DE ASIGURARE A CALITĂȚII

Valentina Tonu, Direcția de Învățământ Hâncești

TEACHERS' CONTINUOUS PROFESSIONAL TRAINING: QUALITY ASSURANCE IMPERATIVE

*Valentina Tonu, Hincesti Education Directorate
tonu.valentina@yahoo.com*

CZU: 37.091.27

DOI: 10.46727/c.v2.24-25-03-2023.p429-432

Abstract. The contemporary teacher is apt to possess multiple competencies that are correlated with certain commitments in educational policies, as well as anchored in everyday reality. Each of us, the teaching staff, is both an actor and a director of an educational work that seeks its coherence and completeness. The cantonment in an outdated educational paradigm by those who should ensure the continuous training of teachers could reduce their interest in improvement. The educational landscape must be reconsidered, because among other variables and aspects of professional development, attitudes, beliefs and needs, teachers prioritize training needs for the following areas: organization of the teaching process-assessment of children with special needs, teaching using different digital technologies, management of disciplinary and student conduct problems, as well as teaching in multicultural environments. Teachers are aware that it is not the routine approach of the past that will contribute to reducing the problems they face during the instructional-educational process, but a new approach.

Keywords: educational landscape, teacher, continuous professional training, developmental needs, competence.

Schimbările societale dictează educației să se ralieze la autoidentificare ca un sistem și ca un proces dinamic. Penuria de cadre, resimțită în sistemul de învățământ, rezultatele pe care le înregistrează sistemul dictează o modalitate de abordare *altfel*.

Fiecare manager, conducător din sistemul de învățământ știe și recunoaște *postulatul*: cartea de vizită a fiecărei instituții o constituie cadrele didactice. Pentru a corespunde acestei ipoteze este oportun de conștientizat că *formarea continuă* a corpului profesoral este intrinsec legată de performanțele sistemului. Este imperios necesar ca fiecare manager, indiferent de la care nivel, să poată testa competențele pe care le deține pedagogul, pentru a putea planifica *formarea continuă* a acestuia.

Nu este lesne să lucrezi azi cu elevii, care sunt influențați de diverse surse de informație, care încearcă să se afirme, și nu întotdeauna în aspect pozitiv. De aici, imperativitatea activităților de *formare continuă* a cadrelor didactice. Ferma mea convingere este că sistemul de învățământ va fi puternic doar prin oameni bine pregătiți, informați, de aceea *formarea continuă* este o cale sigură și eficientă de a spori prestigiul profesiei de pedagog și a asigura calitatea în sistemul de învățământ. Nu-i vom aborda pe elevii de azi cum i-am abordat pe cei de ieri, iar pentru a fi eficienți ne vom schimba atitudinea. Cum? Reactualizând cunoștințele în pedagogie și psihologie, fortificând relațiile de colaborare cu părinții, identificând alte căi de activitate cu elevii. Școala a fost și rămâne a fi *un receptacol* al inițierii și formării viitorului cetățean, al educației și culturii, al valorilor.

Nu vom avea teme să afirmăm, să sperăm că instituțiile noastre vor avea pedagogi „de școală nouă” cu viziuni moderne de abordare, dacă programele, activitățile de formare ale

acestora rămân în trasee curriculare revoluate, rutiniere. De aceea menirea noastră, a celor care îi monitorizăm, este să perseverăm în *formarea continuă*, luând în considerare nivelul lor și oportunitatea perfecționării.

Fiecare manager, conducător din sistemul de învățământ își adresează întrebarea: „Ce înseamnă să fii competent în maniera de instruire și educare? Care sunt competențele generale cerute în meseria de pedagog? Ce dinamică trebuie să cunoască amalgamul de abilități, dacă luăm în calcul evoluțiile subiectului educat, personalitatea căruia este în permanentă dezvoltare?”

Este imperios necesar ca fiecare manager, indiferent de la care nivel, să poată testa competențele pe care le deține pedagogul, pentru a putea planifica *formarea continuă* a acestuia, dar și să dețină „un referențial de competențe pentru profesia didactică” [3, p. 27].

C. Cucuș susține ideea posedării unor abilități bazale, care ar presupune empatia, dragostea pentru copii - ambele necesare profesiei și fără de care ar fi imposibilă îmbrățișarea profesiei de pedagog. Fiecare aspirant la formarea viitoarei generații trebuie să fie posesorul unei culturi generale, să vorbească corect și cursiv limba română etc. Astfel, se propune o clasificare a competențelor, pe care trebuie să le posedeză pedagogii:

- a) *Competența valorică a pedagogului* pe care acesta o comunică prin modul de exprimare și prin comportamentul său atât în mediul academic, cât și în societate;
- b) *Competența științifică, academică*. Fiecare pedagog trebuie să fie posesorul acestei competențe, să dețină tot ce este nou și relevant în disciplina pe care o predă;
- c) *Competența didactică, psihopedagogică*. Fiecare profesor nu doar generează cunoștințe, dar trebuie să fie capabil să le ajusteze la particularitățile de vârstă ale elevilor;
- d) *Competența de a lucra colaborativ și a lega parteneriate*. Un bun profesor trebuie să reușească să organizeze procesul de predare printr-un parteneriat și un dialog permanent cu partenerii, familia, biserica, poliția, asistența socială [3, p. 30].

Pornind de la atribuțiile Organului local de specialitate în domeniul învățământului, stipulate în art.141(f), (g) din *Codul Educației*, care „asigură condiții adecvate de activitate pentru personalul didactic și de studii pentru elevi, susțin și încurajează activitatea de formare profesională continuă a cadrelor didactice”, voi face referire la unele aspecte din activitatea direcției pe acest *palier* [1, p. 120].

În baza unei analize profunde a potențialului didactic la fiecare disciplină de studiu, pe care o realizăm ca urmare a asistărilor la ore, a rezultatelor școlare înregistrate de către elevi, precum și ca rezultat al prelucrării chestionarelor aplicate printre pedagogii din școli privind necesitățile profesionale, fiecare responsabil de predarea disciplinelor școlare din Planul-cadru întocmește un *Plan de formare continuă a cadrelor*. Printre aspectele solicitate de a fi repuse în cadrul formărilor se regăsesc: *organizarea procesului de predare - evaluare a copiilor cu nevoi speciale, predarea utilizând diferite tehnologii digitale, managementul problemelor disciplinare și de conduită a elevilor, precum și predarea în medii multiculturale*.

Indubitabil, toți profesorii devin formabili pe segmentele vulnerabile și cele de interes sporit, formatorii fiind specialiști ai direcției și colegi cu o experiență vastă și eficientă. Chiar dacă activitățile de formare sunt sistematice, ele totuși nu sunt suficiente. Exemplu la acest aspect pot fi incoerențele manifestate de către colegi în implementarea Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, dar cele mai dificile momente le întâmpină colegii la disciplinele educația pentru societate, educația muzicală, plastică, tehnologică și educația fizică.

Aici genul de formare se axează pe exersare continuă între reglementarea acțiunilor manageriale și didactice, care trebuie să asigure continuitatea procesului de implementare a evaluării criteriale prin descriptori la nivelul claselor I - V.

Chiar dacă avem deja câțiva ani de implementare a acestui mod de evaluare, totuși, din cauza fluctuației mare de cadre, precum și din cauza acoperirii didactice a disciplinelor cu nespecialiști, resimțim imperativul formărilor continue prin antrenarea acestora și valorificarea experienței avansate în seminare de formare, traininguri.

Formarea cadrelor didactice din perspectiva educației incluzive presupune organizarea procesului de predare - evaluare a copiilor cu nevoi speciale. Acest gen de activitate a fost și rămâne o provocare semnificativă nu doar pentru că profesorul activează în clase eterogene, ci și deoarece gestionarea diferențelor și a diversității este una dintre problemele actuale, pornind de la peisajul educațional înregistrat.

Educația incluzivă și-a propus un obiectiv ambițios, care presupune permiterea elevilor cu o gamă variată de abilități (de la elevii capabili de performanțe la cei cu CES și/sau dizabilități) să beneficieze de o educație adecvată în școala obișnuită. Chiar de pe băncile universitare, viitorii pedagogi trebuie să conștientizeze că soluția optimă nu este uniformizarea și predarea identică pentru toți, ci flexibilitatea, diferențierea activităților didactice, astfel încât toți copiii să beneficieze de situațiile de învățare în corespundere cu nevoile lor. Este deja stabilit că practica incluzivă dictează planificare și strategii diferențiate pentru a determina învățarea și a genera progresul academic al tuturor copiilor. În *traseul dezvoltării profesionale* cadrele didactice vor urmări *cultivarea și formarea* unei abilități distincte – construirea strategiilor didactice, ținând cont de diferențele relevante din punctul de vedere al învățării. Această abilitate presupune adaptarea curriculumului, a metodelor, resurselor, activităților de învățare în funcție de necesitățile individuale ale elevului.

Organizarea procesului de predare - evaluare a copiilor cu nevoi speciale este un domeniu vulnerabil în activitatea cadrului didactic, pornind de la peisajul educațional înregistrat. Dacă în sistemul de învățământ al raionului Hâncești învață 448 de elevi, dintre care 296 învață după curricula modificată, atunci este lesne să conștientizăm cât de importante sunt activitățile de formare pentru cadrele didactice care predau acestor elevi.

Am stabilit, nu o singură dată, că nu tuturor colegilor le reușește elaborarea și implementarea curriculei modificate, că testele de evaluare finală a competențelor copiilor cu necesități speciale sunt întocmite incorect.

De aceea *activitățile de formare* sunt specifice: profesorul vine cu planul individual de studiere, conform indicațiilor psihopedagogului și ale specialistului la disciplină, se elaborează testul pas cu pas, care, în urma administrării, să asigure un feedback pozitiv, motivant. Un indicator ce demonstrează deja că, drept urmare a elaborării corecte, a implementării creative și eficiente, mulți dintre elevi au fost promovați în categoria elevilor ce studiază în baza curriculei de bază.

Managementul problemelor disciplinare și de conduită a elevilor devine aspectul cu cele mai dificile tente de implementare.

Acest tip de management este un domeniu de *competențe transversale* [4, p. 67], care trebuie să devină exploatat în cadrul programelor de formare inițială a profesorilor și în cele de formare continuă. Oportunitatea abordărilor este legată de schimbările rapide din societate și de rolurile multiple pe care le îndeplinește un profesor în procesul de învățământ, roluri care implică responsabilități în raport cu elevul, cu clasa, cu alți pedagogi, cu directorii și cu părinții.

Adaptarea la schimbările din ziua de mâine solicită pregătirea specifică a elevilor, formându-le abilități și *competențe transversale*, care să le faciliteze adaptarea rapidă și flexibilă la viața din afara școlii, pentru ca aceștia să devină mai flexibili și cu o poziție civică determinată.

Iată de ce, pentru a fi în potență să facă față provocărilor pe care le scoate la iveală sistemul de învățământ actual, pedagogii au nevoie și ei, la rândul lor, de un *antrenament continuu*.

Pregătirea pedagogului pentru soluționarea, diminuarea riscului problemelor ce apar în procesul de predare/învățare are abordarea bazală – flexibilitatea, capacitatea de a analiza propriile acțiuni și a lua decizii.

Într-un studiu privind *nevoile de dezvoltare profesională în domeniul rezolvării de probleme*, V. Curelaru accentuează că deprinderea de a sesiza obstacolele sau dificultățile, maniera de a le diminua, soluționa trebuie concepută nu drept o competență specifică, ci o *competență transversală*. Această competență însumează toată multitudinea de roluri exercitate de către pedagog în actualul sistem de învățământ:

1. rolul de organizator al procesului de predare - învățare - evaluare;
2. rolul de a coopera cu colegii săi în cadrul proiectelor școlii;
3. competența de a utiliza noile tehnologii;
4. rolul de gestionar al managementului clasei ca grup psihosocial;
5. rolul de asigurare a unei colaborări cu părinții și comunitatea [4, p. 55].

Atât cadrele didactice debutante, cât și cele cu experiență în domeniul lor de predare sunt puse în situația de a soluționa probleme diferite, specifice mediului educațional: gestionarea disciplinei, motivarea elevilor, abordarea diferențelor individuale, evaluarea elevilor, relaționarea cu părinții etc. De aceea, pentru a fi eficiente în soluționarea acestor probleme, cadrele didactice trebuie să beneficieze de *formări la nivel de instituție, raion, la nivel național*. Doar atunci când toate cele 3 niveluri vor persevera pe acest palier, iar cadrul didactic va manifesta și tendința de autodepășire, vom avea temeiul să afirmăm că suntem eficienți în activitate.

BIBLIOGRAFIE

Document de politici educaționale:

1. COD Nr. 152 *Codul Educației al Republicii Moldova*. Editat cu suportul Lumos, 2014.

Monografii și culegeri:

2. FRUMOS, L.; LABĂR, Ad. *Formarea pentru cariera didactică – demersuri teoretice și empirice*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2021.

Capitole în monografii și culegeri:

3. CUCOȘ, C. *Un posibil tablou al competențelor profesorului contemporan*. În: FRUMOS, L.; LABĂR Ad. *Formarea pentru cariera didactică – demersuri teoretice și empirice*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2021.
4. CURELARU, V. *Formarea competențelor profesorilor în domeniul rezolvării de probleme*. În: FRUMOS, L.; LABĂR, Ad. *Formarea pentru cariera didactică – demersuri teoretice și empirice*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2021.
5. NECULAU, A.; BONCU, S. *Dimensiuni psihosociale ale activității profesorului*. În: COSMOVICI, A.; IACOB, L. *Psihologie școlară*. Iași: „Polirom”, 1998.